

ШЛЯХ, ДОВЖИНОЮ В ЖИТТЯ. КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ПУТІВНИК ДМИТРА МАЛАКОВА

Маріанна МОВНА

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2473-6998>

молодший науковий співробітник
відділу наукової бібліографії,

Львівська національна наукова бібліотека України
імені Василя Стефаника НАН України,
вул. Стефаника, 2, 79000, м. Львів, Україна,
e-mail: marianna@ukr.net

**Малаков Дмитро. Шляхом
Київ — Житомир: путівник.
Київ: Видавничий дім «Антиквар»,
2018. 143 с.: іл.**

Нещодавно з'явився друком новий і, на жаль, останній, вадемекум знаного музейника та краєзнавця, члена Національної спілки краєзнавців України Дмитра Малакова (1937—2019). Ця книга своєю появою ще на одну позицію збільшила і так чималий перелік попередніх путівників цього автора. А творчий доробок в жанрі культурологічних путівників у нього солідний. Його путівники розпочали свою ходу ще в радянські часи. За багато років подвижницької праці знайшли вдячного та зацікавленого читача видання: «По Брацлавщині (от Винниці до Тульчина)» (1982), «По Восточному Подолью (от Жмеринки до Могилева-Подольского)» (1988), «По історичних містах Київської Русі» (1990), «Два береги Збруча» (у співавторстві з О. Крушинською та Ю. Козорізом) (2008), «29 зупинок від Хмільника до Хмельницького» (2009), «13 київських зустрічей з Городецьким» (2011), «Між Бульваром і Кудрявцем» (2015), «Від Кудрявця до Лук'янівки» (2014), «Лук'янівка. Татарка» (2017), «Мала і Велика Житомирські» (2017), «Від «міста Ярослава» до Либеді» (2017) та ін. У кожній книзі проглядається багаторічний мандрівницький досвід та письменницький хист, а також впізнаваний авторський почерк та стиль. Його книги впевнено зайняли своє місце серед путівників Україною, заповнюючи собою вільну нішу на ринку цих видань. Д. Малаков — мандрівник, залюблений у простори України, який у своїх книгах описував усе, що бачив на власні очі.

Культурологічний путівник «Шляхом Київ — Житомир» складається із 11 розділів: «Про історію краю і шляху», «Поштові станції», «Між берегами Ірпеня і Здвижа», «Макарів», «Радомишль», «Ставки», «Коростишів», «Убік Житомира», «Брусилів», «Убік Києва», «Білогородка».

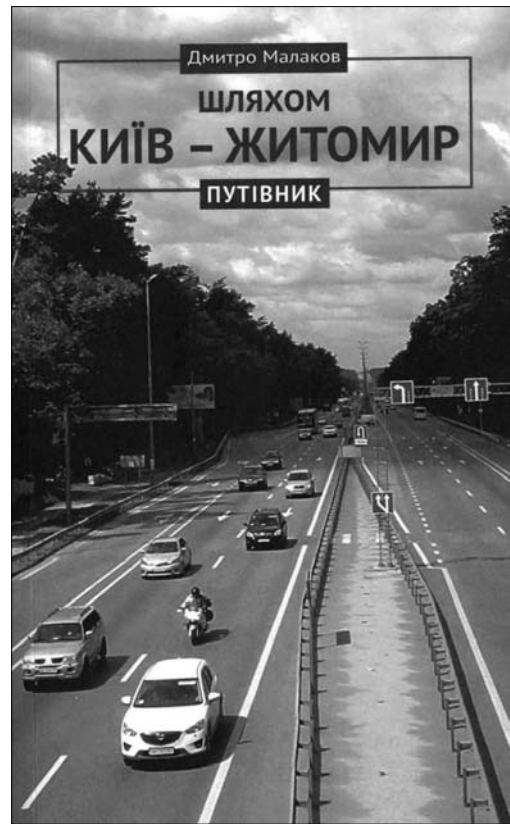
В основі авторської розповіді лежить частина історичного Брест-Литовського шляху, яка нині носить назву автотраси «Київ — Житомир». Уздовж старого тракту, протяжністю 166 км, з любов'ю описані пером Д. Малакова, оживають колишні поштові станції, які справно виконували обов'язки пересилки поштової кореспонденції, а також переміщення людей і вантажів диліжансами та саньми, запряженими волами. До речі, київську поштову станцію на Подолі з 1918 р. зафіксувала картина Георгія Лукомського, наведена у книзі як ілюстрація.

Після прокладання нового шосе відстань між містами скоротилася і сьогодні становить 131 км. На

цьому шляху Д. Малаков описує населені пункти, пам'ятки архітектури, сакральні та фортифікаційні споруди, музеї, пам'ятники радянського часу та сучасні пам'ятні знаки, поштові станції, подаючи їх коротку історію. Усього зафіксовано п'ять станцій, розміщених на різних відтинках траси: 15-ий км — «Катеринівка», 32-ий км — «Гурівщина», 53-тій км — «Калинівка», 105-ий км — «Коростишів», 121-ий км — «Березина». Зазвичай назва станції відповідала назві населеного пункту. Брест-Литовським трактом, що зв'язував Київ з Поліссям, Білоруссю та Литвою, свого часу користувались відомі історичні постаті — П. Куліш і Ганна Барвінок, Марко Вовчок і Опанас Маркович, М. Лисенко, М. Костомаров, Леся Українка, М. Косач, Олена Пчілка, М. Старицький та ін.

Книгу побудовано таким чином, що спочатку йде розповідь про об'єкти, що лежать на північ від траси, а згодом — на південь. Тому мандрівник має можливість вибору: рухатись з Києва до Житомира чи навпаки або обрати лише якийсь фрагмент шляху.

Автор подає цікавинки з минувшини та сучасності населених пунктів, розкиданих уздовж шляху: згадує про археологічні розкопки 1909-1910 рр. Вікентія Хвойки в с. Білогородка, розкриває історію колишньої сільськогосподарської школи в с. Ставки, заглядає в етнографічний комплекс «Українське село» біля с. Бузова, створеного зусиллями мецената Володимира Бондаренка, знайомить читача з відреставрованим млином у Радомишлі, поблизу якого відкрито історико-культурний комплекс «Замок Радомисль», водить експозицією районного історичного музею імені Івана Огієнка у с. Брусилів, проливає світло на бої січовиків з більшовиками за Коростишів влітку 1919 р. Цікавою та пізнавальною є розповідь про колишні шляхетські роди та залишені ними сліди у вигляді палацових комплексів, окремих будівель, костелів, церков: графів Дунін-Вонсовичів

у с. Ставки, Олізарів у м. Коростишів, Чацьких (серед яких найвідоміший представник роду — історик та педагог Тадеуш Чацький) у с. Брусилів.

Крізь весь опис шляху Київ — Житомир, від його початку (с. Папірня) аж до кінця (с. Брусилів) пунктирною лінією проходить лелека (латинською сісопіа, бусол, бусель, черногуз) як символ продовження людського роду і незнищенності України.

У контексті описаних історичних подій від княжих часів до наших днів, символічного змісту набуває епітафія, викарбувана в костелі Різдва Пресвятої Діви Марії в Коростишеві над входом до родинної каплиці-усипальниці графської родини Олізарів. Це вічно актуальний заклик до нині суцїх: «Людино, пам'ятай, що діянням твоїм маєш суддів сучасних, нащадків та Бога!»